

Het ongelijk van Hannie van Leeuwen over De Kanteling

Column van Joke Regouw als reactie op de lezing van Hannie van Leeuwen, oud-CDA-politica, zoals weergegeven in het [Wmo Magazine van november 2012](#).

'Dat project de Kanteling was eigenlijk nergens voor nodig. Gemeenten voerden de Wmo prima uit en de klanten waren tevreden. Zonde van alle tijd en inspanning. En het resultaat is nog maar magertjes.' Zo vat ik in eigen woorden de visie van mevrouw van Leeuwen samen. Heeft Hannie van Leeuwen wel gelijk? Klopt het ook wat zij beweert?

De Wmo is een participatiewet, geen zorgwet. De toenmalige staatssecretaris Clémence Ross liet niet na dit punt te benadrukken. De oude systematiek met zijn koppeling van beperkingen aan voorzieningen (u heeft dit en krijgt dat) moest op de schop. Iedereen moest meedoen en pas als dat niet zelfstandig lukte was de gemeente aan zet. Op vier domeinen werd zorgplicht vervangen door compensatieplicht, na een krachtige lobby van vooral de patiëntenbeweging. En wat gebeurde vervolgens? Alles bleef zo'n beetje bij het oude. Gemeenten restte slechts een paar maanden tijd om zich voor te bereiden op hun nieuwe taken. Prioriteit had de geruisloze overgang van de burgers die afhankelijk waren van huishoudelijke hulp. Het was een gigantische klus om helder te krijgen wie precies de gebruikers van de huishoudelijke hulp waren, wat voor hulp ze kregen en van wie en wat dat eigenlijk kostte. Daarnaast moest er nieuw gemeentelijk beleid komen: een verordening, overgangsrecht en een organisatie om het uit te voeren. Geen wonder, dat eerst niet veel veranderde. De landelijke patiëntenbeweging was teleurgesteld: waar bleef de veronderstelde uitbreiding van het voorzieningenpakket zonder vooraf opgestelde lijstjes? Vooral hun achterban was echter blij dat veel bij het oude was gebleven: zo was er tenminste zekerheid voor de gebruikers. De eerste lokale Wmo-raden hechtten ook aan die zekerheid. Wie een scootmobiel had kon hem houden, woningaanpassing kwam er desgevraagd en de hulp bleef meestal hetzelfde. In alle onderzoeken bleek sprake van een grote klanttevredenheid.

Onzekerheid was er wel bij de oude aanbieders, die zagen dat gemeenten niet meer van plan waren hun carte blanche te geven. Eenvoudige huishoudelijke hulp werd voortaan als zodanig betaald. Veel gedoe was er ook de eerste tijd door aanbestedingsprocedures, massale protesten van thuiszorgmedewerkers en geklaag van landelijke politici.

Tegen deze achtergrond is het geen wonder dat van echt nieuw beleid nog geen sprake was. De ambitie was er echter wel degelijk. De VNG ging samen met de CG-raad en de ouderenbonden op zoek naar de invulling van de compensatieplicht. Een nieuwe manier van werken kreeg geleidelijk aan gestalte: we moesten gaan denken in resultaten: wat is concreet nodig voor de participatie en zelfredzaamheid van mensen? Welk resultaat heeft de burger met zijn beperkingen voor ogen? Hoe kan je dat bereiken? Dat werd de kern van de Kanteling. Een andere manier van denken en doen. Door deze andere benadering kwamen ook de algemene en collectieve voorzieningen in beeld. De eerste scootmobielpools deden hun intrede en de wasservice werd opgezet. Er kwamen eigen kracht conferenties en ook over eigen verantwoordelijkheid werd meer gesproken.

De omslag kwam er dus niet, zoals mevrouw van Leeuwen zegt, ten gevolge van de eurocrisis. Die kwam pas later. De Kanteling was ook niet bedoeld om te bezuinigen. Kern was en is om beter te kunnen inspelen op de werkelijke behoeften van mensen. En bij die werkelijke behoeften bespreek je natuurlijk wat iemand zelf kan doen en waarmee zijn omgeving kan bijdragen.

Compensatieplicht en Kanteling zijn twee kanten van dezelfde medaille. Als je de Kanteling feitelijk overbodig vindt, want klanten waren tevreden, dan zeg je eigenlijk dat die oude zorgplicht nog niet zo gek was. Lijstjes van beperkingen met lijstjes van voorzieningen. Naar die tijd willen we toch niet meer terug? Net als in de reguliere gezondheidszorg gaat het toch om het effect dat je wil bereiken en niet in de eerste plaats om de gebruikte middelen?

Begon de Kanteling als een idee om anders te gaan werken, gaandeweg kwamen er twee elementen bij. Uit de jurisprudentie bleek dat gemeenten maatwerk moesten leveren. Algemene regels mochten, maar in het individuele geval moesten zij kijken of dat wel tot het gewenste resultaat leidde. Maatwerk deed zijn intrede. Verruiming van de mogelijkheden, bijvoorbeeld bij het vervoer, was het gevolg.

In de tweede plaats werden gemeenten jaar na jaar geconfronteerd met grote grepen uit de kas. Zij realiseerden zich mede daardoor dat zij wel anders moesten gaan werken om financieel enigszins uit te komen. Ook de Wmo-raden snapten dat best. Voor gemeenten en Wmo-raden werd het een uitdaging om te kijken hoe ondanks minder geld ook goede resultaten behaald konden worden. Een uitgebreid gesprek aan de keukentafel is daarbij essentieel.

Die andere manier van werken danken we aan het project de Kanteling. Hannie van Leeuwen is wat dit betreft abus.